

Agrárforradalmunk állomásai

Eppen 75 éve zajlottak le a jelenkori román történelem jelentős forradalmi megmozdulásának, az 1907-es parasztfelkelésnek drámai eseményei. Fontos ezt az évfordulót felidézni, s nemcsak azért, mert a történelem igazságot szolgáltatott egy új távlatot nyitó eseménnyel, a fél évszázaddal később megvalósult földosztással, majd a mezőgazdaság 20 évvel ezelőtt befejezett szocialista átalakításával, hanem mert arra emlékeztet, hogy a forradalom, minden forradalom folyamat: nem egyetlen évszám, egyetlen mozzanat, hanem események törvényszerű összefüggése teszi értelmezhetővé. 1907 felkelő parasztsága az éhségnek, a kizsákmányolásnak üzent hadat. A Román Kommunista Párt stratégiáját követő agrárforradalmi folyamat minden szakaszának részesei, megvalósítói a jólétet, az egész társadalom felemelkedését tűzik zászlajukra.

A Mezőgazdasági, Élelmiszeripari, Erdő- és Vízgazdálkodási Országos Tanács plénumán elhangzott beszédében, tisztelettel adózva a parasztság forradalmi, hazafias hagyományainak, és kijelölve azokat a feladatokat, amelyeknek kiteljesítésével a román mezőgazdaság fejlesztésének nagy lehetőségei kialakultak, Nicolae Ceaușescu elvtárs leszögezte: „Valóban el kell tehát mondanunk ez alkalommal is, hogy a parasztság, a rendelkezésére álló eszközökkel munkálkodva és megfelelő terméseredményeket biztosítva, sohasem feledkezett meg arról, hogy mindent meg kell tennie az ország, a nemzet fejlődésének biztosításáért, annak szabadságáért és függetlenségéért.”

Az agrárforradalom eddigi szakaszait a soron levő tennivalók ideológiai távlatába állítva, a pártfőtávkár nem véletlenül fogalmazta meg éppen ezen a plénumon ezt a felismerést: „Tökéletesen tudatában kell lennünk annak, hogy nem elég kijelenteni: a szocializmusban nem merülhetnek fel ellentmondások. Mi egyébként megvitattuk ezt a kérdést, és arra a következtetésre jutottunk, hogy ezt a tételt az élet megcáfolta. A szocializmusban is, akárcsak bármely emberi társadalomban, vannak, kibontakoznak ellentmondások is, sőt antagonisztikus ellentmondásokká fajulhatnak, összeütközésekhez vezethetnek. [...] Véleményünk szerint — jelentette ki Nicolae Ceaușescu elvtárs az említett plénumon — az utóbbi időben elfogadott mezőgazdasági intézkedések — szervezési, anyagi és politikai szempontból egyaránt — jobb kereteket teremtenek a mezőgazdaságfejlesztési program töretlen végrehajtásához, az új agrárforradalom megvalósításához.”

KORUNK

FURDEK MÁTYÁS—PÉTER GYÖRGY

A Román Kommunista Párt agrárpolitikája

Az agrárpolitika mint a mezőgazdasági folyamatok sűrített kifejezője jelentős helyet foglal el a Román Kommunista Párt gazdaságpolitikájában, s mindenekelőtt a szocializmus gazdasági törvényeinek a követelményeihez igazodik. E törvényeknek a konkrét nemzetgazdasági összefüggésekben való érvényesítése és sokoldalú elemzése nyújtja azt a tudományos alapot, amelyre pártunk agrárpolitikája épül. A szocializmus gazdasági törvényei kifejezik mind a társadalmi újratermelési folyamatot, mind pedig az ágazati folyamatok lényegét. Ez utóbbi vonatkozásban a szocializmus gazdasági törvényei a szocialista mezőgazdaságban specifikusan hatnak. A mezőgazdaság ugyanis, a többi gazdasági ággal ellentétben, olyan sajátos termelési terület, ahol a természeti és gazdasági tényezők együtt eredményezik e különleges termelési ágazat termékét.

A szocialista mezőgazdaság összefüggéseit kifejező gazdasági törvények követelményei alapján dolgozza ki pártunk mind a hosszú lejáratú stratégiai, mind a rövid időre vonatkozó fejlesztési feladatokat. Az előbbi összefüggésben a Román Kommunista Párt agrárpolitikája arra irányult, hogy megteremtse a szocialista mezőgazdaság műszaki-anyagi alapját, hogy létrehozza és állandóan tökéletesítse a szocialista termelési viszonyokat e termelési ágban is, új vezetési keretet és módszereket honosítson meg a korszerű és belterjes mezőgazdaság kifejlesztése, a termelés növelése és gazdasági hatékonyságának emelése érdekében.

A szocialista agrárforradalom

A földreform nem jelentette az agrárkérdés végleges megoldását. A földtulajdon továbbra is szétaprózott volt, a dolgozó parasztság kezdetleges eszközökkel és hagyományos módon művelte meg a földet. Ez összeegyeztethetetlen volt a szocialista iparral és az ott meghonosodott termelési viszonyok új jellegével. A forradalom új módon vetette fel a mezőgazdaság további fejlődésének követelményét: elkezdődött a szocialista nagyüzemi gazdálkodásra való áttérés, azaz a szocialista agrárforradalom szakasza.

Az RKP Központi Bizottsága 1949. március 3—5-i plenáris gyűlésének határozata nyomán a szövetkezetesítéssel fokozatosan tért hódítottak hazánk mezőgazdaságában is a szocialista termelési viszonyok. A szövetkezetesítéssel, amely 1962-ben fejeződött be, a forradalom lényeges feladata, a szocialista agrárforradalom valósult meg. „A mezőgazdaság szövetkezetesítése mélyreható forradalmat jelentett a falu életében — állapítja meg a Román Kommunista Párt Programja. — A parasztság megszabadult a kizsákmányolás nyűgétől, urrett sorsának és munkája gyümölcseinek. Olyan politikát folytatott a párt, amely a parasztság összes rétegeit a szocializmus útjára irányította. A párt helyes agrárpolitikájának, átfogó politikai és szervező munkájának, valamint a parasztság hozzáértésének és szorgalmának köszönhetően a falvakon a termelés és a társadalmi viszonyok mélyreható újjászervezését a mezőgazdasági termelés szüntelen növekedése kísérte.”¹

Tekintettel a mezőgazdaság alapvető szerepére a lakosság élelemmel való ellátásában, az ipar nyersanyagalapja megteremtésében és a külkereskedelmi kapcsolatok bővítésében, a Román Kommunista Párt agrárpolitikája a belterjes mezőgazdaság megteremtését tűzte ki célul. Ennek a politikának fokozatos valóra váltása révén bővült és javult a mezőgazdaság műszaki-anyagi alapja, és emelkedett a termelés.

A szocialista alapokra helyezés azonban nem oldotta meg önmagában a szocialista mezőgazdaság fejlődését. 1965-ig a párt agrárpolitikája a szocialista tulajdonon alapuló belterjes és sokoldalú mezőgazdaság létrehozását hirdette meg. A nagyüzemi gazdálkodás a szövetkezeti gazdaságokban azonban többnyire hagyományos módszerekkel történt. Ennek egyeses következményeképpen lényegileg megmaradt a szövetkezeti mezőgazdaság önellátó jellege, a piacgazdálkodás visszafogása, és ez a lassú ütemű fejlődés oda vezetett, hogy a mezőgazdaság lényegesen elmaradt a szocialista ipar mögött. Ennek egyik oka az volt, hogy a nagyüzemi termelés szocialista kereteinek létrehozását nem követte a műszaki-anyagi háttér megteremtése.

A mezőgazdaság szerepének újraértékelése

„Felsorolva a mezőgazdaságban elért nagy megvalósításokat, nem tekinthetünk el attól, hogy a sikerek mellett a nemzetgazdaságnak ebben az ágában számos hiányosság és negatív jelenség mutatkozott és mutatkozik — állapította meg Nicolae Ceaușescu elvtárs. — Mindenekelőtt szeretném megemlíteni, hogy a múltban jó ideig a mezőgazdaság jelentőségét gazdaságunk összességében súlyosan lebecsülték. Ennek egyeses következményeként említhetjük meg a műszaki-anyagi fejlesztés elhanyagolását, a traktorokkal és mezőgazdasági gépekkel való gyenge ellátottságot, a műtrágya és más vegyi anyagokkal való kellő ellátás hiányát, az öntözés általában a talajjavítási munkálatok jelentőségének lekicsinylését.”²

A hibás gyakorlat több vonatkozásban is hátráltatta a modern, nagyüzemi termelés teljes kibontakozását a mezőgazdaságban. A műszaki-anyagi alap elhanyagolása, a gépesítés, kemizálás és öntözés terén jelentkező fogyatékoságok gátolták a termelés növekedését.

Az agrárpolitikában a párt VIII. kongresszusán megfogalmazott felfogást a sokoldalú fejlődésről egyesek úgy értelmezték, hogy valamennyi termelőszövetkezetnek — a tagság terménybeni részesedése elve szerint — minden terméket meg kell termelnie.

Ennek következményeként a szakosítást elhanyagolták, a természeti adottságokat nem használták ki, a terméshozamok pedig stagnáltak. A gyenge műszaki-anyagi alap és a szakosítás hiánya a termelőszövetkezeteket továbbra is nagyrészt a hagyományos termelési mód színvonalán tartotta. Ez a termelési eljárás nem számolt a gazdasági hatékonysággal, még kevésbé a termelőszövetkezeti tagok anyagi érdekelttségével. Pártunk idejében felfigyelt e helyzet tarthatatlanságára, és az említett hibákat felszámolandó intézkedéseket hozott; ezek értelmében új, tudományos alapokra kell helyezni és korszerűsíteni a mezőgazdaságot, biztosítva a

gyors ütemű termelésnövekedéshez szükséges műszaki-anyagi ellátmányt minden ágazatban. Döntő jelentőségű volt ebben a vonatkozásban 1967-ben a párt IX. kongresszusa, amely újraértékelte a mezőgazdaság szerepét: „A szocialista építési folyamatában figyelembe kell venni, [...] különösképpen a megfelelő természeti adottságokkal rendelkező országokban, mint amilyen országunk is, hogy a mezőgazdaság a nemzetgazdaság egyik legnagyobb jelentőségű ága, s döntő szerepe van az egész gazdasági élet gyors haladásában, a nép életszínvonalának emelésében.”³ Ez az új koncepció egyszer s mindenkorra szakított azokkal a dogmatikus nézetekkel, amelyek az ipari jellegű termelőeszközök termelését abszolútizálták, fetisizálták, és a mezőgazdaság fejlesztését csupán jelentéktelen kérdésnek tekintették. Pártunk a IX. kongresszus után agrárpolitikájában következetesen magáévá tette Nicolae Ceaușescu elvtársnak a szocialista mezőgazdaság kiemelt fontosságáról vallott nézetét. A Román Kommunista Párt programja hangsúlyozza: „a párt, abból a realitásból kiindulva, hogy a mezőgazdaság nemzetgazdaságunk alapvető ága, agrárpolitikájának középpontjába a tudomány legújabb vívmányait felhasználó, korszerű, belterjes, nagy hozamú mezőgazdaság megteremtését állítja.”⁴ A mezőgazdaság belterjes fejlesztésének legbiztosabb útja: „a munka gépesítése általánosításának, a kemizálás kiterjesztésének, a korszerű agrotechnika vívmányai alkalmazásának, a talajjavítási program megvalósításának eredményeként a mezőgazdaság nagy és stabil termelést biztosít, kielégíti az ipar nyersanyagszükségeit és a lakosság fogyasztási igényeit.”⁵

A Román Kommunista Párt XII. kongresszusának irányelvei még nyomatékossabban hangsúlyozzák annak fontosságát, hogy a mezőgazdaság mint alapvető termelési ág új minőségi szintre emelkedjék. Az 1981—1985-ös időszakban tovább fokozódik a mezőgazdaság korszerűsítése, belterjes fejlesztése — az új ötéves terv kiemelt és hangsúlyos feladata —, amelytől nagymértékben függ az ipar, az egész nemzetgazdaság fejlődése, a nép jólétének növekedése.

Az RKP XII. kongresszusán elfogadott agrárpolitikai feladatok

Az 1981—1985-ös ötéves terv alapvető célja az átfogó *mezőgazdasági forradalom* kibontakoztatása. Ez a forradalom egyaránt kiterjed a műszaki-anyagi alapra és a termelés megszervezésére, s a magas terméshozamokban kell tárgyiasulnia. Feltehető a földalap ésszerű hasznosítását, a legfontosabb növényfajták övezetesítését, ésszerű vetésforgók alkalmazását. A tudományos-műszaki forradalom eredményeinek alkalmazása révén biztosítják a mezőgazdasági termelés komplex gépesítését és kemizálását, új, nemesített növényfajták és állatfajok meghonosítását. Az állatállomány gyarapításának előfeltétele a kielégítő mennyiségű és minőségű takarmány.

A beruházások eredményeképpen fokozódik a mezőgazdasági termelés műszaki ellátottsága, ráternek a komplex gépesítésre és a magas fokú kemizálásra. 1985-ben a mezőgazdaság 140-150 000 nagyobb erejű traktorral, 40-42 000 önjáró kombájninnal s egész sor univerzális géppel és berendezéssel fog rendelkezni. A traktorok, kombájnok és más gépek lehetővé teszik, hogy a vetést 15 nap alatt végezzék el, a búza betakarítását 8 nap alatt, a kukoricáét pedig 25—30 nap alatt, továbbá azt is, hogy jó körülmények között végezzék el a munkát a zöldségekben, a szőlőkben, a gyümölcsösökben és a takarmány begyűjtésében.

Az ötéves terv végére a mezőgazdaságban felhasznált műtrágya mennyisége eléri az 5 millió tonnát, amely hatóanyagban számítva több mint 320 kg műtrágyát jelent hektáronként.

A talajjavítási program végrehajtása révén 1985-ig 3,74 millió hektárra nő az öntözött összterület. Az öntözött területek főleg Ilfov, Galați, Argeș, Teleorman, Botoșani megyében bővülnek. A szántóterület 154 000 hektárral nő a Duna-deltában, Dél-Olténiában, a Szeret völgyében és a Nagykaroly vidékén visszanyert területek révén, és 1985-re eléri a 10 millió hektárt. Leccsapóást végeznek 800-850 000 hektáron és talajerózió elleni munkát 1 millió hektáron.

A biológiai forradalom eredményeit hasznosítva megkülönböztetett figyelmet fordítanak valamennyi növénytermesztési ágazatra: nagy termőképességű magvakkal, hibridekkel és ültetőanyaggal látják el őket. A növénytermesztésben a magas és állandó terméshozamokra kerül a fő hangsúly. Ennek érdekében a túloidali táblázatban feltüntetett termelési szinteket irányozzák elő.⁶

A továbbiakban is a legnagyobb figyelmet a gabonafélékre fordítják. Az ipari növények közül nagy hangsúlyt helyeznek a szója-, a napraforgó-, a cukorrépa-, valamint a len- és kendertermés növelésére. A zöldségtermesztés belterjesen fejlődik, nyomon követve a hektárhozam érezhető növelését, az ésszerű fogyasztáshoz

A legfontosabb növénytermesztési termékek szintje 1985-ben

	Össztermelés (1000 t)	Átlaghozam (kg/ha)	Az 1981–1985 közötti átlag 1976–1980-hoz viszonyítva (ha/%)
Búza és rozs	7300–7500	3500–3600	123–125
Szemeskukorica	14800–15300	4500–5000	
Napraforgó	1200–1300	2300–2400	121–130
Cukorrépa	10000–10400	38000–40000	128–133
Szója	9200–9500	2400	202–203
Rostlen	400–420	5800	155–169
Rostkender	260–280	7000	136–147
Őszi burgonya	6000–6400	25000	124–132
Szántóföldi zöldség	5400–5700	17000	127–133
Gyümölcs	3000–3200	11600	147–157
Szőlő	2400–2500	8000	132–140

szükséges választék elérését. A szőlő- és gyümölcsstermesztésben új intenzív ültetvényeket hoznak létre, és korszerűsítik a meglévők termőképességét.

Jelentős szerepe van a mezőgazdaság vezetésében végbemenő minőségi, forradalmi átalakulásnak. Ezen a téren a mezőgazdasági egységek vezető tanácsainak, az egész parasztság kongresszusának az intézményesítése, az Országos Mezőgazdasági Tanácsnak mint párt- és állami intézménynek a megalakulása és működése demokratikus társadalmi keretet nyújt ahhoz, hogy a mezőgazdaság valamennyi területén dolgozók részt vegyenek a vezetésben, tevékenyen hozzájáruljanak a párt agrárpolitikájának a valóra váltásához.

Jelentős szerepet töltenek be a mezőgazdaság vezetésének és szervezésének javításában a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága 1979. március 1-i plénumának a határozata alapján megalakult egységes agráripari tanácsok. Ezek új szervezési keretet nyújtanak a mezőgazdaságnak mind a horizontális, mind pedig a többi nemzetgazdasági ággal való vertikális integrációjához, lehetővé teszik a földalap, a műszaki eszközök és a munkaerő hatékony kihasználását. A gépesítést, a kemizálást, az öntözéses termesztést, általában a műszaki haladás feltételeit a gépállomások hivatottak biztosítani mind a szövetkezeti, mind pedig az állami gazdasági egységek számára. Az egységes agráripari tanácsok feladata megszervezni a mezőgazdasági termelés magas fokú koncentrációját és szakosodását, és ezáltal emelni a gazdasági hatékonyságot. Jelentős ebben a vonatkozásban az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus meghonosítása valamennyi mezőgazdasági termelőegységben, a tisztatermék értékének mint kötelező tervmutatónak a bevezetése. „Mindezek az intézkedések szerves részét képezik pártunk agrárpolitikájának szocialista társadalmunk új fejlődési szakaszában — hangsúlyozza Nicolae Ceaușescu elvtárs —, [...] arra hivatottak, hogy jobb szervezési és gazdasági keretet hozzanak létre [...] mezőgazdasági program teljesítéséhez.”⁷

A párt XII. kongresszusán jóváhagyott feladatok teljesítésével az 1981–1985-ös időszakban hazánk a szocialista civilizáció magasabb szintjére emelkedik. Ebből a szempontból nagy jelentőségű az a tény, hogy nem csupán az ipari, hanem a mezőgazdasági termelés terén is a közepesen fejlett államok színvonalát éri el.

JEGYZETEK

1. *A Román Kommunista Párt Programja a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtésére és Románia előrehaladására a kommunizmus felé.* Buk., 1975. 55.
2. Nicolae Ceaușescu: *Románia a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom építése útján* 14. Buk., 1978. 245.
3. Nicolae Ceaușescu: *Románia a szocialista építés kiteljesítése útján* 2. Buk., 1968. 524.
4. *A Román Kommunista Párt Programja* ... Buk., 1975. 71.
5. I. m. 63.
6. Nicolae Ceaușescu: *Jelentés a Román Kommunista Párt XII. kongresszusán.* Buk., 1979. 34.
7. Nicolae Ceaușescu: *Beszéd a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának plénumán.* 1979. február 1. *Előre*, 1979. február 4.